

Питання 13. Університетська освіта в Німеччині.

Протягом багатьох століть вища освіта Німеччини розвивалася за умов роздробленості земель, що наклало певний відбиток не лише на її структуру, а й на ті ідеологічні та психологічні чинники, які були покладені в її основу. Національною особливістю німецького народу є не лише його славнозвісна акуратність і пунктуальність. Німці несуть у собі майже всі переваги і недоліки середньостатистичного жителя Західної Європи. Великий римлянин Тацит, звісно, помилявся, говорячи про відсутність у німців золота і срібла: золото німців - їх руки, а срібло - їх голови. Система освіти в Німеччині поступово стала тим центром, навколо якого складалась більшість переваг і недоліків німецької нації. Той факт, що німецька "школа" користувалась заслуженою славою протягом багатьох століть (починаючи з епохи пізнього Середньовіччя і майже до кінця 19 століття), не є випадковим. Німецька освіта була ґрунтовною і добrotною. Вона прищеплювала громадянам працелюбство, прагнення до знань, навички пунктуальності й дисципліни. Самі німці були також і старанними учнями. Класичного і глибокого змісту набула відома німецька тріада „Studieren, propagandieren, organisieren!” (нім. "Вивчати, пропагувати, організовувати!") . Популярність вищої освіти у Німеччині набуває свого значення в період пізнього Середньовіччя, за часів реформ Мартіна Лютера. Реформатор добре розумів, що втілення його ідей знайде відгук лише у освічених громадян. Але його погляд на розвиток освіти був неоднозначним: нижчим верствам населення він пропонував давати мінімум освіти: "Молодий і дурний народ слід навчати завжди одними й тими ж виразами, в іншому разі не уникнути помилок ."

Подальший розвиток вищої освіти в Німеччині пов'язаний з ім'ям Гейдельберзького університету. Заснований ще в середині XV століття, цей університет виховав цілу плеяду видатних вчених і державних діячів. Цей славетний вуз продемонстрував зразки високої духовної стійкості. Тридцятилітня війна, під час якої була вивезена до Риму всесвітньо відома університетська бібліотека "Biblioteca Palatina" та зруйнований весь комплекс корпусів університету, нанесла значних збитків знаменитому Гейдельбергу. Але університет зміг відновити свою роботу і до середини XIX століття піднявся до рівня найпрестижнішого вузу в Європі. Пізніше визнаними центрами вищої освіти європейського рівня стануть Йена, Берлін, Лейпциг, Геттінген. Успіх і популярність цих навчальних закладів пов'язаний не лише з блискучим професорсько-викладацьким складом, а й з певними психологічними факторами німецької системи освіти. По-перше, це висока організованість і дисципліна навчального процесу. Іноді цей фактор мав і негативну сторону: казармені звички і фельдфебельський дух нерідко виступали предметом критики видатних мислителів того часу. Підґрунтям цього можна вважати тривалий вплив Пруссії - воєнно-кріпосної держави, політика якої відрізнялась крайньою реакційністю і войовничістю. Важливе значення мали також і гуманістичні принципи освіти. Якщо французи

говорили "L'argent n'a pas de maître" (фр. "Гроші не мають хазяїна"), то німці стверджують інший принцип: "Освіта не знає кордонів". Ідеалом німецької прогресивної думки є людина-особистість, освічена і духовно багата. В уявленні представників тогочасної вітчизняної інтелігенції Німеччина завжди була колыскою Лютера, Дюрера, Гете, Шиллера, Гейне, Бетховена, Гегеля, Канта, Гердера, Фіхте, Гумбольдта, Шеллінга та багатьох інших творців і мислителів. Якщо звернути увагу на стан вищої освіти в Німеччині періоду кінця XVIII - протягом XIX століть, на передній план виступає її прагматизм. Невтомна, вміла, кваліфікована, наполеглива праця дала німецькому народу всі переваги, що стверджувались в етиці і психології тогочасної західної людини".